

Pocsainé Eperjesi Eszter Búcsú Balassa Ivántól

„Boldog ember az, aki meglátja fiait és azoknak fiait...” - halljuk a Zsoltárok könyvéből. /128,5-6/. Dr. Balassa Iván boldog, munkával teli, eredményekben gazdag életet mondhatott magáénak. Isten megadta neki, hogy láthatta gyermekei életének alakulását, és örülhetett unokáinak, dédunokáinak. Élete eredményekben gazdag, szerencsés élet volt. Hányan sóhajtunk fel nap mint nap: boldog leszek, ha kapok Istentől 85 esztendő erőben, egészségben. Elhunyt Testvérünk megkapta ezt a 85 esztendőt. Ebből egy percet sem tékozolt el. Nemcsak a tudományos munkában, az elért eredményekben mondhatta szerencsésnek magát, hanem családjában is. Isten hozzáillő társat rendelt mellé. Hálás volt azért, hogy ilyen „derék asszonyt” adott neki az élet Ura, „Mert ennek ára sokkal felülhaladja az igazgyöngyöket” /Pld. 31,10/. Felesége hittet, lelki erővel biztosította a nyugodt családi hátteret, férjének az alkotó munkához a biztos napokat, az otthonukba betérő barátoknak, ismerősöknek szavakkal ki sem fejezhető fogadtatást. Fáradhatatlan volt, türelmes és mindig szolgálatkész.

Elhunyt Testvérünk házasságát Isten megáldotta. Nem csak azzal, hogy „derék asszonyt” rendelt mellé, nem csak azzal, hogy szerető gyermekekkel áldotta meg házasságukat, nem csak azzal, hogy unokák népes seregének örülhet-

tek, gyönyörködhetnek, hanem áldását időben is kiterjesztette, mert hatvan esztendőn át élhették meg a boldogító igen kimondásakor elhangzottakat: „Hozzá hú leszek, veled tűnök, veled szenvedek... holtomiglan vagy holtáiglan hitetlenül el nem hagyom.”

Esküt megtartó embert Isten mindenkor áldásában részesíti. Ezért vagyunk mi is hálásak Istennek, ezért lehetnek hálásak a család tagjai, hogy elhunyt Testvérünk mint tudós, mint tanár, mint férj, apa és nagyapa Isten kezében olyan eszköz volt, akin át áldását bőven árasztotta mindenki felé. Ő ezt az eszköz szerepet hitbéli engedelmességgel fogadta, vallva reformátor őseink hitvallását: „Minden helyes ismeret engedelmességből születik.”

Elhunyt Testvérünk 1956-ban került Sárospatakra, a pataki vár Rákóczi Múzeumba. Sárospatak ősrégi iskolaváros. Itt a népköltészet élő hagyomány; kutatni a magyar nép múltját, hagyományát, mindenkor hozzátartozott a diákélethez ugyanúgy, mint a tanárok munkásságához. Ide került Balassa Iván, ahol voltak munkatársak, és lettek barátok: Újszászy Kálmán, Román János, Nagy Géza, Kováts Dániel, Takács Béla – és sorolhatnám még a neveket. Sárospatakra kerülésével elindította az 1950-es évek közepén a zempléni néprajzi gyűjtés új hullámát. Pataki múzeumigazgatósága alatt mind a Múzeum, mind pedig ennek

gyűjteményei jelentősen fejlődtek, gyarapodtak. Takács Bélával együtt gyűjtötték be a zempléni hutákban fúvott és főleg itt, ebben a régióban használt üvegfajtákat. Fáradhatatlanul járva a Bodrogek és Hegyköz falvait gyűjtötte a paraszti földművelés, paraszti háztartás és népművészet gazdag tárgyi és szellemi anyagát. A tájhoz kötődő festőművészek anyagából kiállításokat rendezett és elkészítette a Rákóczi Múzeum első állandó történelmi tárlatát. Muzeológusként segítséget nyújtott az akkori Tiszáninneni Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek. A Kollégium Múzeumának tárgyleíró kartonjain ma is olvasható: leltározta Balassa Iván.

Elindította a Sárospataki Rákóczi Múzeum Füzeteit. Megjelent Földosztó mozgalom a Bodrogekben 1898-ban c. tanulmánya. Társszerzője volt a Sárospataki vezető c. kalauznak. A teljesség igénye nélkül említem meg Sárospatakhoz és környékéhez kapcsolódó további munkáit: Vezető a sárospataki várban, Karcsai mondák (Új Magyar Népköltési Gyűjtemény XI.), Földművelés a Hegyközben, Lápok, falvak, emberek. Bodrogek, Tokaj-Hegyalja szőlője és bora, Sárospatak történelmi helyrajza XVI- XX. században, Sárospatak határának helynevei - Kováts Dániellel együtt. Folyóiratokban ír Tokaj-Hegyalja szőlőkultúrájáról, borféleségekről, hegyaljai német falvakról, méltatta Újszászy Kálmán, Román János, Nagy Géza munkásságát. Alapító tagja, tiszteletbeli elnöke volt a Bodrogek Művelődési Egyesületnek és tiszteletbeli tagja a Kazinczy Ferenc Társaságnak. Nagy terve volt egy Sárospataki Lexikon

összeállítása. Én is őrzöm a Lexikkal kapcsolatos részletes tervet kidolgozó levelét.

Balassa Iván mindenkit segítő, támogató ember volt. Akiben észrevette a tehetséget, a tenni akarást, a szorgalmat, mindent megtett, hogy pályára állítsa. Mi, akik most búcsúzunk Tőle, megköszönjük mindazt, amit hosszú évtizedek alatt kaptunk, tanulhattunk:

- a bölcsességből átadott tudást, az európai látásmódot,
- hálások vagyunk azért a szívért, amelybe belefért a Kárpát-medence és a világ magyarsága,
- a példaértékű, jó hangulatú, céltudatos munkát,
- a munkatársakhoz való mindenkori segítőkész szeretetet,
- a példaadó családi életet.

Búcsúzik Sárospatak, a Bodrogek, a Hegyköz. A Rákóczi Vár múltunkat sugárzó várfalaival, a várkert öreg fáival. Hisz a beszédes kövek századokban mérik az időt. Búcsúzik a Rákóczi Vár munkatársaival, a felejthetetlen napok emlékeivel. Búcsúzik az ősi Kollégium, ahol annyit kutatott, dolgozott. Elköszönnek a munkatársak, barátok. Búcsúzik az Iskolakert, a református temető, az Újszászy-család, az öreg diófa. Megannyi meghitt tudományos és baráti beszélgetések színhelye. Családom és a magam nevében búcsúzom én is, mint tudóstól, mint tanítómesteremtől, mint református magyartól.

„Boldog ember az, aki meglátja fiait és azoknak fiait...”

(Elhangzott Budapesten a Farkasréti temető Makovecz-termében, 2002. november 20-án.)

